

SIMULYATSION TA'LIMNING AMALIY MASHG'ULOTLARDA AHAMIYATI**Sharipova Muhayyo***2- son Farg'ona Abu Ali ibn Sino**nomidagi jamoat salomatligi texnikumi*

Dolzarlighi. Hozirgi zamon talablariga mos, fan va texnikaning so'nggi yutuqlarini o'zlashtirgan, milliy va ma'naviy qadriyatlarimizni ta'lim tizimiga tatbiq eta oladigan o'qituvchidan endilikda (milliy dastur) talablariga xos yangicha yondoshuv, yangicha metodika va yangicha kasb mahorati talab qilinadi. Uzoq yillar davomida umumiy va kasb ta'limi tizimidagi ta'lim jarayoni "bilim – ko'nikma – malaka" didaktik uchligiga muvofiq deduktiv asosda qurildi. Bunda asosiy e'tibor bilimlarni o'zlashtirishga qaratildi va bu orqali amaliy ko'nikma va malaka talablari o'zlashtirilishi mumkin, deb qaraldi. Ko'nikmalarni shakllantirish jarayoni esa uzoq, ko'p takrorlashni talab qiladi. Shuning uchun, talaba uchun o'ziga xos mahoratni shakllantirish jarayonida o'qituvchi ishining muhim jihati- bu ta'lim jarayonini doimiy kuzatish, ko'nikma to'g'ri shakllantirilishi uchun zarur tuzatishlar kiritish, takroriy takrorlash jarayonida xatolar takrorlanmasligi va eng asosiysi, xatolar aniqlanmasligini aniqlash muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun bu ma'noda hozirda simulyatsion ta'limning o'rniga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Simulyatsiya (simulatsio-ko'rinish, pretense) - bu ma'lum bir shaxs tomonidan kasallikning paydo bo'lishi yoki uning o'ziga xos belgilari jarayonni sun'iy (mexanik yoki kompyuter) tizim yordamida taqlid qilish. Hozirgi kunda realizm darajasiga ko'ra, tibbiyotni o'qitish uchun simulyatsiya texnologiyalarining yetti guruhi mavjud.

Maqsadi. Ta'lim oluvchilarning malakasini yanada oshirish, o'qitish jarayonida olingan bilim va ko'nikmalarni mustahkamlash va chuqurlashtirish hisoblanadi.

Vazifalar. Ta'lim oluvchilarning o'z mutaxassisligiga qiziqishini oshirish, kasbiy faoliyat sohasidagi muammolarni mustaqil va samarali hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirish hamda bo'lajak mutaxassisning mustaqil ishga kasbiy tayyorgarligini tekshirish.

Material va uslublar. Trenajyorlar va fantomlar, virtual patsient, guruh talabalari, real tibbiy hujjatlar.

Natijalar: Hamshiralik ishi kafedrasida 2 kurs talabalari uchun hamshiralik ishi moduli amaliy mashg'ulotlari simulyatsion ta'lim asosida ham amalga oshirilmoqda. Simulyatsiya texnikasi va texnologiyalari, algoritmlar va standartlar, simulyatorlar va fantomlar talabalarning qobiliyatlarni o'rganish va amaliy ko'nikmalarni avtomatizm ko'rinishida egallashga yordam beradi. Simulyatsiya jarayonida "haqiqiy" sharoitlarda, real vaqtda, mavjud klinik qurilmalar va sarf materiallarini qo'llash imkonini beruvchi oldindan o'rganish muhitini yaratish imkoniyati hosil bo'ladi. O'quv xonasining odatdagi sharoitidan farqli o'laroq, trenajyorlar talabaga ekstremal vaziyatlarda, o'z-o'zidan va faol fikr yuritishga, axborotni passiv ravishda yodlab olmaslikka imkon

beradi. O'qitishning 1-bosqichida 1 kurslar talabalari bemorlarni shaxsiy gigienasi, transportirovka,

normada va patologiyada bemorlarni tekshirish (o'pka va yurak palpatsiyasi, perkussiyasi, auskultatsiyasi, AB ni o'lchash) usullarini takrorlab, takomillashtirishadi. Shuningdek, talabalar EKG ni tushirish va o'zgarishlarni tahlil qilish ko'nikmasini ham o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. O'qitishning bu bosqichida test nazorati orqali talabalar o'zlashtirgan amaliy ko'nikmalari nazorat qilinadi. O'qitishning 2-bosqichida esa 2-kurs talabalari "Bemor shifokor qabuliga keldi" treningi asosida real holatga moslashirilgan shoshilinch holatlarda hamshiralik tashxisni shakllantirish va amaliy yordam ko'rsatishni o'zlashtirishadi.

Xulosalar:

1. Simulyatorlar yordamida o'qitish tibbiyot texnikumi ta'lim oluvchilarining kasbiy malakasini shakllantirish va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali o'qitish usullaridan biridir.

2. Kafedra xodimlarining to'g'ri tashkil etilgan uslubiy yondashuvi, ya'ni, amaliy ko'nikmalar algoritmlarining uslubiy ishlanmalaridan, amaliy ko'nikmalar videobankidan samarali foydalanish tufayli amaliy ko'nikmalarining tezroq o'zlashtirilishi va to'g'ri bajarilishini ta'minlash mahorati shakllanadi.

3. Simulyatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda amaliyot jarayonini to'g'ri tashkil etish kasbiy amaliy ko'nikmalarni nazariy tavsifdan yuqori darajada egallashga imkoniyat yaratadi.

Zero, professor I.Ya.Konfederatov ta'kidlaganidek: "Talabani faqat bilish uchun o'qitish emas, balki asosiy- ishlashni bilish uchun ham o'qitish kerak. Shaksiz, ushbu ko'nikma o'qitishning asosiy maqsadi hisoblanadi, bilim esa bu yo'lda tashlangan qadamdir ..."

ADABIYOTLAR:

1. M. F. Ziyayeva "Terapiya" Toshkent, "Ilm Ziyo" nashriyoti 2014yil.
2. K. U. Zokirova, D.U.Toxtamatova «XAMSHIRALIK ishi asoslari». Toshkent, 2012 yil.
3. K. S. Inamov "Hamshiralik ishi asoslari" Toshkent. 2010 yil.
4. X. I. Shukurov, S. Kanoatov "Jamoada xamshiralik ishi" Toshkent, 2010 yil.